

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАУКОВИЙ ЧАСОПИС
НПУ імені М.П.Драгоманова

Серія 14

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

Випуск 14 (19)

Матеріали

*V Міжнародної науково-практичної конференції
„Гуманістичні орієнтири мистецької освіти”*

25-27 квітня 2013 року

Частина 2

КИЇВ – 2013

Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова.
Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти : Збірник наукових праць / Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції „Гуманістичні орієнтири мистецької освіти”, 25-27 квітня 2013 року. – Вип. 14 (19). – К. : НПУ, 2013. – 264 с.

**Затверджено Президією ВАК України як фахове видання з педагогічних наук
(Постанови № 2 – 05/9 від 14.11.2001 р.).**

Збірник присвячений актуальним проблемам професійної підготовки вчителів. Висвітлюються сучасні підходи до формування педагогічної майстерності та розвитку творчих якостей студентів, надаються методичні рекомендації в галузі музичного виконавства та естетичного виховання молоді.

Для викладачів і студентів педагогічних навчальних закладів, науковців й практичних працівників галузі мистецької освіти.

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
Серія КВ № 8820 від 01.06.2004 р.

Редакційна рада:

В.П.Андрущенко	доктор філософських наук, професор, академік АПН України, ректор НПУ імені М.П.Драгоманова (голова Редакційної ради)
А.Т.Авдієвський	почесний доктор, професор, академік АПН України
В.П.Бех	доктор філософських наук, професор
В.І.Бондар	доктор педагогічних наук, професор, академік АПН України
Г.І.Волинка	доктор філософських наук, професор, академік АПН України (заступник голови Редакційної ради)
І.І.Дробот	доктор історичних наук, професор
П.В.Дмитренко	кандидат педагогічних наук, професор
В.Б.Євтух	доктор педагогічних наук, професор, академік АПН України
М.І.Жалдак	доктор педагогічних наук, професор, академік АПН України
Л.І.Мацько	доктор філологічних наук, професор, академік АПН України
О.С.Падалка	доктор педагогічних наук, професор
В.М.Синьов	доктор педагогічних наук, професор, академік АПН України
М.І.Шкіль	доктор фізико-математичних наук, професор, академік АПН України
М.І.Шут	доктор фізико-математичних наук, професор, член-кореспондент АПН України
О.Г.Ярошенко	доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПН України

Редакційна колегія:

Щолокова О.П.	- доктор педагогічних наук, професор (головний редактор)
Афанасьєв Ю.Л.	- доктор філософських наук, професор
Гуральник Н.П.	- доктор педагогічних наук, професор
Завадська Т.М.	- кандидат педагогічних наук, професор
Падалка Г.М.	- доктор педагогічних наук, професор
Побережна Г.І.	- доктор мистецтвознавства, професор
Ткаченко К.П.	- старший лаборант, відповідальний секретар

Рецензенти:

Брилін Б.А.	- доктор педагогічних наук, професор
Олексюк О.М.	- доктор педагогічних наук, професор

*Схвалено рішенням Вченої ради
НПУ імені М. П. Драгоманова*

©НПУ імені М.П.Драгоманова, 2013
©Автори статей, 2013

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ СУЧАСНОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

<i>Т.В. Авдонина, Г.Л. Казимирский</i> КОММЕРЦІАЛІЗАЦІЯ ИСКУССТВА ИЛИ ВОЗВРАЩЕНИЕ ДУХОВНЫХ ЦЕННОСТЕЙ?	3
<i>Г. А. Богатирьова</i> ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ХУДОЖНІХ ПОТРЕБ ЯК СКЛАДОВОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ	6
<i>С. М. Бондаренко</i> ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ	9
<i>Л. М. Гаврильчик</i> ФІЛОСОФІЯ МУЗИКИ АРТУРА ШОПЕНГАУЕРА: МУЗИКА ЯК МОВА СВІТОВОЇ ВОЛІ	13
<i>О.Я.Муха</i> ФОРМУВАННЯ НЕКЛАСИЧНИХ КАТЕГОРІЙ ЕСТЕТИКИ ДЛЯ ОЦІНКИ СУЧАСНОГО МИСТЕЦТВА	16
<i>О.М.Пономарьова</i> СИСТЕМА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ МИСТЕЦЬКИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ В ОНТОЛОГІЧНИХ ВИМІРАХ	22
<i>Я. В. Сверлюк</i> ОСНОВНІ КОНЦЕПТИ ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНИХ ПІДХОДІВ У РОБОТІ З ОРКЕСТРОВИМ КОЛЕКТИВОМ	27
<i>О.П. Щолокова</i> КУЛЬТУРОЛОГІЧНА ОСВІЧЕНІСТЬ ЯК ОСНОВА ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛЯ МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН	33

РОЗДІЛ 2. ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН: НОВІТНІ ПІДХОДИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ

<i>Е. Ш. Алієва</i> КОНЦЕРТМЕЙСТЕРСЬКА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА	37
<i>Т. Є. Багрій</i> ДИРИГЕНТСЬКО-ХОРОВІ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ В СТРУКТУРІ ЙОГО ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ	40

<i>Л.М. Василенко</i> ЕУТИМНІСТЬ ЯК ДІЯЛЬНІСНА СТРАТЕГЕМА ОТРИМАННЯ ЗАДОВОЛЕННЯ СТУДЕНТАМИ ВІД ПРОЦЕСУ ВОКАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ	43
<i>О.Б.Горбенко</i> ВЗАЄМОДІЯ МИСТЕЦТВ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ МУЗИЧНО-ІНСТРУМЕНТАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН	49
<i>С. В. Грозан</i> РЕАЛІЗАЦІЯ ІНТЕГРАТИВНИХ ЗВ'ЯЗКІВ ІНСТРУМЕНТАЛЬНО- ВИКОНАВСЬКИХ ДИСЦИПЛІН У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ	52
<i>В. Г. Живицький</i> ВИКОРИСТАННЯ АУДІОВІЗУАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА-МУЗИКАНТА ДО ПРОФЕСІЙНОЇ КАР'ЄРИ	55
<i>Г.Г.Кондратенко</i> ОПТИМІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ ЗАСОБАМИ ПОЗААУДИТОРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	59
<i>Л. В. Костенко</i> ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНО – ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ДИРИГЕНТСЬКО-ХОРОВИХ ДИСЦИПЛІН	63
<i>О.Г.Кравчук</i> ПЕДАГОГІКА ТАНЦЮ ГІЗЕЛИ ПЕТЕРС-РОЗЕ	67
<i>Л.О.Куненко</i> ЗНАЧЕННЯ КУЛЬТУРНИХ ПАРАЛЕЛЕЙ “СХІД-ЗАХІД” В УМОВАХ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ-МУЗИКАНТІВ УКРАЇНИ І КИТАЮ	72
<i>Лу Чен</i> МУЗИКАЛЬНА АРТИКУЛЯЦІЯ В ХУДОЖЕСТВЕННОМ КОНТЕКСТЕ ФОРТЕПИАННОЇ ІСПОЛНИТЕЛЬСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ	75
<i>А.Б.Максимова</i> РОЗВИТОК ПРОЕКТНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ГРАФІКІВ-ДИЗАЙНЕРІВ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ	80
<i>Т. В. Мала</i> ПРОБЛЕМНЕ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ З ДИЗАЙНУ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ	84
<i>М. О. Малахова</i> СТУДЕНТСЬКИЙ НАРОДНО-ІНСТРУМЕНТАЛЬНИЙ АНСАМБЛЬ ЯК СУБ'ЄКТ ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ	87

<i>Н.І. Ніколайчук</i> ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ФАХОВИХ ЯКОСТЕЙ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА В СИСТЕМІ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ	91
<i>О. М. Пархоменко</i> ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ БАЛЕТМЕЙСТЕРСЬКИХ УМІНЬ ПЕДАГОГА-ХОРЕОГРАФА В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ	95
<i>Г. В. Покатильська</i> МЕТОДИЧНА ГРАМОТНІСТЬ ЯК КРИТЕРІЙ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН	98
<i>О.М. Полатайко</i> ХУДОЖНЯ ГЕРМЕНЕВТИКА У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН	101
<i>О.Г. Ролінська</i> ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ЗАЛУЧЕННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ ДО ЕВРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	106
<i>Г. М. Савчук</i> ФОРМУВАННЯ КОНЦЕРТНИХ ПРОГРАМ ХОРОВОГО КОЛЕКТИВУ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК ПРОЦЕСУ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ	111
<i>Чен Дін</i> ВЗАЄМОВПЛИВ УКРАЇНСЬКОЇ ТА КИТАЙСЬКОЇ ВОКАЛЬНОЇ ТРАДИЦІЇ НА МЕТОДИЧНІ ДОСЯГНЕННЯ	114
<i>Г. Д. Стоянова</i> ДИДАКТИЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ КЕРІВНИКА ДИТЯЧОГО ВОКАЛЬНО- ХОРОВОГО КОЛЕКТИВУ В ІНСТИТУТАХ МИСТЕЦТВ	119
<i>Сунь Гоцян</i> ІНТЕГРАЦІЯ ВОКАЛЬНО-КУЛЬТУРНИХ ТРАДИЦІЙ КИТАЮ І УКРАЇНИ – ШЛЯХ ДО МОДЕРНІЗАЦІЇ МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ ОБОХ КРАЇН	122
<i>Чень Чень</i> ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ УКРАЇНИ І КИТАЮ	125
<i>Чжан Цзе</i> ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ УМІНЬ ХУДОЖНЬО – ПЕДАГОГІЧНОГО АНАЛІЗУ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ	128
<i>Чжао Веньфан</i> ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ МІЖКУЛЬТУРНО-ТВОРЧОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ І КИТАЙСЬКИХ СПІВАЦЬКИХ ТРАДИЦІЙ В УМОВАХ МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНОГО НАВЧАННЯ	132

Юй Фей

**РОЛЬ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ
ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ В КИТАЇ**

137

РОЗДІЛ 3. ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

М. А. Герасименко-Голота

**КУРС «МУЗИЧНА КУЛЬТУРА, ЯКУ ІНТОНУЮТЬ» ЗА СИСТЕМОЮ
БРАЙНІНА В.Б. (ДОСВІД РОБОТИ ЗА 1-М РОКОМ НАВЧАННЯ.
ОСНОВНІ ЗАДАЧІ ТА ПРИНЦИПИ СИСТЕМИ)**

142

Т.Грищенко

**ВИКОРИСТАННЯ МИНУЛОГО ДОСВІДУ В
МУЗИЧНО-ЕСТЕТИЧНОМУ ВИХОВАННІ СУЧАСНИХ
ГІМНАЗИСТІВ**

148

С. В. Дицьо

**ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ УЧНЯ ЯК ОСНОВНА ФУНКЦІЯ
УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНО –МУЗИЧНОЇ ТВОРЧОСТІ**

151

О.А.Іваненко

**ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ЕФЕКТИВНОГО ФОРМУВАННЯ
ЗДАТНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ ДО ХУДОЖНЬО-ТВОРЧОЇ
САМОРЕАЛІЗАЦІЇ НА МУЗИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ У ШКОЛАХ
МИСТЕЦТВ**

155

А. М.Король

**КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У НАВЧАННІ УЧНІВ ГРАФІЧНОГО
ДИЗАЙНУ В ПОЗАШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

159

Н.М. Краснова

**ДІАГНОСТИКА СФОРМОВАНOSTІ СВІТОВІДОБРАЖЕННЯ
УЧНІВ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ХУДОЖНЬОГО
ПРОФІЛЮ У ПРОЦЕСІ ОБРАЗОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

162

Р. О. Лоцман

**ХАРАКТЕРИСТИКА УКРАЇНСЬКОГО ФОЛЬКЛОРУ ЯК ЗАСОБУ
РОЗВИТКУ ВОКАЛЬНИХЗДІБНОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ**

165

В. І. Лупанова

**ДО ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ У ВНЗ
І-ІІ РІВНЯАКРЕДИТАЦІЇ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ГРИ НА ФОРТЕПІАНО**

170

Т. М. Турчин

**ПОСЛІДОВНІСТЬ І ЗМІСТ МУЗИЧНОГО НАВЧАННЯ
МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ**

174

С. В. Чиркова
ОСОБЛИВОСТІ ХУДОЖНЬО-ОБРАЗНОГО МИСЛЕННЯ
МОЛОДШИХ ПІДЛІТКІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ МУЗИЦІ 176

**РОЗДІЛ 4. ІСТОРИЧНІ ТА ПОРІВНЯЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ
ПРОФЕСІЙНО-ХУДОЖНЬОЇ ОСВІТИ**

Т. О. Благова
ЕТАПИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ ХУДОЖНЬОЇ
САМОДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ 181

Є. С. Герман
АКТУАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ КУРАТОРСЬКОЇ ОСВІТИ:
МІЖНАРОДНИЙ ТА УКРАЇНСЬКИЙ ДОСВІД 186

В. А. Гончарук
ВИХОВАННЯ І РОЗВИТОК ДУХОВНОСТІ ОСОБИСТОСТІ У
ПРОЦЕСІ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З МИСТЕЦТВОМ ОЗДОБЛЕННЯ
УКРАЇНСЬКОГО ЖИТЛА 189

В.И.Дыкало
ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНІ ПЕРЕДУМОВИ ЕТНОМУЗИКАЛЬНОГО
ВОСПИТАННЯ НА ВОЛЫНИ 192

Г. С. Дідич
СТАН АНАЛІЗУ ПРОБЛЕМИ «ТВОРЧА ОСОБИСТІТЬ»
У НАУКОВІЙ ЛІТЕРАТУРІ 197

А. С. Кілібарда
ІМПРОВІЗАЦІЙНІСТЬ І ТРАДИЦІЯ В ІНТЕРПРЕТАЦІЙНИХ ПІДХОДАХ
СУЧАСНОГО ВИКОНАВСТВА (НА ПРИКЛАДІ ТВОРІВ Ф. ШОПЕНА) 201

М. М. Качур
НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНА ТА НАУКОВО-ДОСЛІДНА ДІЯЛЬНІСТЬ КАФЕДРИ
ПЕДАГОГІКИ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ ТА ВИКОНАВСЬКОГО МИСТЕЦТВА
МУКАЧІВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ В СУЧАСНОМУ
ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ 207

О. І. Кириченко
СПЕЦИФІКА ПРОВІНЦІЙНОГО СТИЛЮ АМПР (НА ПРИКЛАДІ
ЄЛІСАВЕТГРАДУ - ЦЕНТРА ВІЙСЬКОВИХ ПОСЕЛЕНЬ) 211

О. С. Козачук
А. В. ЄДЛІЧКА ТА УКРАЇНСЬКА МУЗИЧНА КУЛЬТУРА 216

<i>Я. Левчук</i> МУЗИКА ЯК АКТИВІЗУЮЧИЙ ЧИННИК ФОРМУВАННЯ МОЛОДІЖНИХ СУБКУЛЬТУР	223
<i>Н. І. Лисіна</i> ВИТОКИ ТА РОЗВИТОК ІТАЛІЙСЬКОЇ КЛАВІРНОЇ ШКОЛИ	228
<i>В. В. Рагозіна</i> ІДЕЇ РАНЬОГО ЕСТЕТИЧНОГО РОЗВИТКУ У ЗАРУБІЖНИХ МИСТЕЦЬКО-ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЯХ	233
<i>Н. А. Сегеда</i> ПРОФЕСІОНАЛІЗМ МУЗИКАНТА-ПЕДАГОГА У КОНТЕКСТІ СОЦІО-КУЛЬТУРНИХ СМИСЛІВ ХІV-ХVІІІ СТОЛІТЬ	238
<i>О.В. Стрілець</i> ДО ТРАДИЦІЙ ЕТНОДИЗАЙНУ: УКРАЇНСЬКА ЛЯЛЬКА-МОТАНКА	243
<i>В. О. Холоденко</i> ПЕДАГОГІЧНО-ВИКОНАВСЬКІ ПОГЛЯДИ МАРГЕРІТ ЛОНГ	247
НАШІ АВТОРИ	253

інноваційних технологій і змісту освіти. - Режим доступу до ресурсу : <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1038.1974.1&nobreak=1>.

4. **Михаськова М. А.** Формування фахової компетентності майбутнього вчителя музики : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.02 «Теорія і методика навчання музики і музичного виховання» / М. А. Михаськова; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К., 2007. – 19 с.

5. **Пляченко Т. М.** Підготовка майбутнього вчителя музики до роботи з учнівськими оркестрами та інструментальними ансамблями : монографія. – Кіровоград : «Імекс - ЛТД», 2010. – 428 с.

6. **Проворова Е. М.** Методичні засади формування комунікативної компетентності майбутнього вчителя музики : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.02 «Теорія та методика навчання музики і музичного виховання» / Євгенія Михайлівна Проворова ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К., 2008. – 19 с.

7. **Хуторской А.** Технология проектирования ключевых и предметных компетенций [Электронный ресурс] / А. Хуторской. – Режим доступа к ресурсу : <http://www.eidos.ru/journal/2005/1212.htm>.

8. **Хуторской А.** Ключевые компетентности как компонент личностно – ориентированной парадигмы образования / А. Хуторской // Народное образование. – 2003. – № 2. – С. 58 – 64.

9. **Цюлюпа Н. Л.** Педагогічні умови формування методичної компетентності майбутнього вчителя музики в процесі інструментальної підготовки : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня кан. пед. наук : спец. 13.00.02 «Теорія а методика музичного виховання» / Наталія Леонідівна Цюлюпа ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К., 2009. – 20 с.

УДК 378.091.2:78.071.2:005.336.5

Т. Є. Багрій

ДИРИГЕНТСЬКО-ХОРОВІ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ В СТРУКТУРІ ЙОГО ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ

В статье рассматриваются вопросы специфики деятельности дирижера. Определено содержание дирижерско-хоровых компетенций будущего учителя музыки.

Ключевые слова: компетенция, компетентность, дирижер.

The article deals with the matter of specific activity of a conductor. It gives the definition of the content of conducting-choral competence of the future teacher of Music and defines the concepts of competence and competency.

Keywords: competence, competency, conductor.

В умовах культурного та духовного розвитку країни проблема професійної підготовки майбутнього вчителя музики набуває першорядного значення. У зв'язку з цим поряд із засвоєнням професійних знань, умінь і навичок особливо актуалізуються принципи формування змісту професійних компетенцій.

Проблемі професійного становлення особистості майбутнього вчителя, формуванню його готовності до педагогічної діяльності присвячені праці Ю. Бабанського, М. Дяченка, проблемам теорії і методики музично-педагогічної освіти, вихованню творчої особистості майбутнього вчителя музики – наукові доробки Л. Арчіжнікової, Г. Падалки, О. Рудницької. Питання фахової підготовки вчителя музики розкриваються у роботах Е. Абдулліна, Л. Василенко, Н. Згурської, В. Орлова, О. Ростовського, О. Щолокова. Різні аспекти диригентської діяльності розкрито у працях Д. Загрецького, С. Казачкова, М. Колесси, В. Краснощекова, А. Мархлевського, К. Ольхова, К. Пігрова, К. Птиці, П. Чеснокова. Аналіз науково-методичної літератури виявив, що питання диригентсько-хорових компетенцій

висвітлені недостатньо. Тому метою статті є у визначення компетенцій майбутнього вчителя музики в диригентсько-хоровій діяльності.

Використання в сучасній педагогічній літературі термінів «компетенція», «компетентність» пов'язано з процесом переорієнтації освіти на компетентнісний підхід. У психолого-педагогічній теорії і практиці існують різноманітні підходи до розуміння цих термінів. У словнику іншомовних слів поняття «компетентний» трактується як такий, що володіє компетенцією – колом повноважень певної галузі, особи або колом справ: *competent* (франц.) – компетентний, правомірний; *competens* (лат.) – відповідний, здібний; *competence* (англ.) – здатність (компетенція) [6, с. 295].

Отже, компетенція та компетентність є взаємодоповнювальними та взаємообумовлювальними поняттями.

Відмінність термінів *компетенція* і *компетентність* полягає в тому, що компетенція – це знання і навички в певних сферах діяльності, а компетентність є застосуванням цих компетенцій у конкретній роботі. Якщо звернутися до словників, то найбільш вживане словосполучення зі словом «компетентність» – професійна компетентність вчителя – трактується як «володіння вчителем необхідною сумою знань, умінь і навичок, які визначають сформованість його педагогічної діяльності, педагогічного спілкування і особистості вчителя як носія визначених цінностей, ідеалів і педагогічної свідомості» [5, с. 62].

Узагальнюючи різноманітні підходи у визначенні понять *компетенції* і *компетентності*, можна сформулювати професійну компетентність як набір компетенцій і можливостей їх застосування в професійній діяльності.

В. Введенський підкреслює, що термін «професійна компетентність» об'єднує такі поняття як «професіоналізм», «кваліфікація», «професійні здібності» і часто ототожнюється з поняттям «компетенція». На його думку, компетентність – деяка особистісна характеристика, а компетенція – сукупність конкретних професійних або функціональних характеристик [1, с. 51-55].

У нашому дослідженні ми будемо розглядати компетенції як сукупність взаємопов'язаних якостей особистості (знань, умінь, навичок, способів діяльності), необхідних для продуктивної діяльності. Компетенції – це якості майбутнього фахівця, необхідні для його професійної діяльності.

Педагогічна діяльність учителя поєднує в собі педагогічну, хормейстерську, музикознавчу, дослідницьку роботу, яка базується на вмінні самостійно узагальнювати і систематизувати отримані знання.

Диригентсько-хорова підготовка майбутнього вчителя – процес складний і багатогранний. Він передбачає не тільки оволодіння знаннями, уміннями і навичками, а й особистісне становлення музиканта, який здатний створити «команду», об'єднану спільними творчими зусиллями. Діяльність диригента – одна з найскладніших серед музичних професій.

Видатний український диригент і педагог Микола Колесса відзначав, що «крім хорошого музичного слуху, почуття ритму і темпу, музичної форми і стилю, крім музичного смаку і почуття міри, музичної пам'яті, темпераменту і творчої фантазії, саме тих якостей, якими повинні відзначатися музиканти-виконавці, диригент повинен володіти ще деякими іншими особливостями. Це перш за все уміння за допомогою доцільних і пластичних жестів рук і відповідного виразу обличчя передавати учасникам хору внутрішній зміст музичного твору, уміння, в якому немало спільного з акторським мистецтвом» [2, с. 178].

В.Л. Живов – педагог, хоровий диригент – серед якостей диригента виділяє не тільки професійні знання і навички, але й уміння керувати колективом, встановлювати творчий контакт з виконавцями, ясно і лаконічно формулювати свої вимоги, тобто обов'язково володіти педагогічними здібностями, оскільки керівник хору – це педагог-вихователь [4, с. 47].

Розглянемо специфіку діяльності диригента і визначимо ті професійні компетенції, на яких базується ця діяльність, а саме: професійні знання, виконавські вміння і навички.

Володіти загальними компетенціями – це значить розуміти сутність і соціальну значущість своєї професії, виявляти до неї стійкий інтерес, вирішувати проблеми і приймати рішення в нестандартних ситуаціях. Диригентсько-хорові компетенції передбачають, цілісне і грамотне сприйняття і виконання музичного твору, самостійне освоєння хорового репертуару; використання комплексу музично-виконавських засобів для досягнення художньої виразності відповідно до стилю музичного твору; виконання теоретичного і виконавського аналізу музичного твору, використовуючи базові теоретичні знання в процесі пошуку інтерпретаційних рішень. Ці чинники є складовими у структурі професіоналізму майбутнього вчителя музики.

Е.А. Диганова, З.М. Явгільдіна виділяють п'ять основних компонентів-блоків у процесі диригентсько-хорової підготовки майбутнього вчителя музики: теоретичний, технічний, дослідницький, виконавський, педагогічний. Зміст *теоретичного* блоку складають теоретичні знання в галузі диригентсько-виконавського мистецтва – знання з історії і теорії диригентсько-хорового виконавства, теоретичні знання з техніки диригування (диригентські схеми, види афтактів, види звуковедення, штрихи, володіння динамікою тощо); знання про музичні стилі і їх втілення в диригентському жесті (кистева, гнучка і фіксована техніка); знання хорової (аудіо-, відео-, нотної) літератури; володіння спеціальною термінологією.

Технічний блок вирішує завдання з диригентської (мануальної) техніки – постановка диригентського апарату, оволодіння системою афтактів, різними видами звуковедення, диригентською «аплікатурою», типами диригентської техніки: кистевою, гнучкою, фіксованою, змішаною. Зміст цього блоку передбачає самостійну роботу над хоровою партитурою. Рівень сформованості цього компонента визначає технічну майстерність диригента.

Особливе місце в диригентсько-хоровій підготовці займає *дослідницький* блок. Володіння прийомами дослідницької діяльності, аналітичним мисленням, розвинутим мовленням є основою професії хорового диригента (педагога-музиканта) і формується під час самостійної роботи студента над хоровою партитурою в формі виступів на семінарах і конференціях, у письмових аналізах на хорові твори, в участі в науково-професійних і творчих конкурсах.

Виконавський блок за своїм змістом є пізнавально-творчим і спрямований на моделювання хорового звучання в різних видах діяльності: виконанні хорової партитури на фортепіано, вокальному виконанні хорових партій, диригуванні хорової партитури в класі з концертмейстером, диригуванні хором в умовах концертного виступу. Цей компонент передбачає інтерпретаторське осмислення твору відповідно до задуму композитора.

Педагогічний блок містить в собі теоретичне спрямування – вивчення науково-педагогічних праць визначних хорових диригентів і практичну професійно-орієнтовану діяльність студентів. Його завданням є формування педагогічного досвіду студента в різних видах музичної діяльності – підбір і робота над шкільним пісенним репертуаром, планування хорової репетиції (постановка виконавсько-педагогічних завдань), робота з хоровим колективом на заняттях хорового класу [3].

Отже, професія диригента багатогранна, базується на професійній компетентності і формується в процесі засвоєння диригентсько-хорових дисциплін. Показником визнання високої якості роботи вчителя є визнання його справжнім професіоналом. Таким чином, професіоналізм учителя в освіті визначається його високою підготовленістю до виконання завдань професійної діяльності, а ідеалом є такий учитель, який володіє науковими знаннями і вміє застосовувати їх у реальній роботі відповідно до завдань, які стоять перед сучасною школою.

Література

1. *Введенский В.Н. Моделирование профессиональной компетентности педагога / Введенский В.Н. // Педагогика. – 2003. – №10. – С. 51-55.*

2. *Гоян Я.П. Маестро: Есе / Я.П. Гоян. – К.: Веселка, 2005. – 207с.*

3. Дыганова Е.А., Явгильдина З.М. Формирование профессиональной компетентности будущего учителя музыки в процессе освоения дирижерско-хоровых дисциплин / Е.А. Дыганова, З.М. Явгильдина // [Электронный ресурс]. – Режим доступа. – <http://shelly.ksu.ru/e-ksu/docs/F1320301251/%C4%C5%C0%20%CB%E5%ED%E8%ED%EE%E3%EE%F0%F1%EA.pdf>

4. Живов В.Л. Хоровое исполнительство: Теория. Методика. Практика: учеб. Пособие для студ. высш. учеб. заведений / В.Л. Живов. – М.: Гуманит. Изд. Центр ВЛАДОС, 2003. – 272 с.

5. Педагогический словарь: Для студентов высш. и сред. пед. учеб. заведений / Г.М. Коджаспирова, А.Ю. Коджаспиров. – М.: Изд. центр «Академия», 2000. – 176 с.

6. Современный словарь иностранных слов. – СПб.: Дуэт, 1994. – 752 с.

УДК 378.091.33:78.071.2:159.9.019.3

Л. М. Василенко

ЕУТИМНІСТЬ ЯК ДІЯЛЬНІСНА СТРАТЕГЕМА ОТРИМАННЯ ЗАДОВОЛЕННЯ СТУДЕНТАМИ ВІД ПРОЦЕСУ ВОКАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ

В статье раскрывается сущность эутимного подхода, направленного на формирование у студентов гедонистических переживаний в процессе их вокальной подготовки.

Ключевые слова: эутимность, вокальная подготовка, духовное наслаждение, интеллектуальные чувства.

In the article essence of eutime approach opens up in relation to forming for the students of strategy of receipt of experiencing of hedonism in the process of their vocal preparation.

Keywords: eutime, vocal preparation, spiritual pleasure, aesthetically beautiful pleasure, intellectual feelings, corporal vector of pleasure, necessity of achievement

Люди тою чи іншою мірою прагнуть радіти життю й отримувати задоволення від різноманітних її проявів. Певні філософські школи концентруються на важливості уміння насолоджуватися життям. І це стосується не тільки окремої людини, а й взагалі суспільства. Дивно, але твердження про те, що людина варта щастя і радості, задоволення і насолоди дотепер викликає прихований чи явний протест в душах багатьох представників минулого і сучасності. З огляду на це, а також застосовуючи положення гедоністичного імперативу стосовно того, що гедонізм як принцип отримання людиною задоволення і запобігання страждання може бути скоригований соціумом або якимись іншими керівними структурами, ми звернулися до нетрадиційного підходу у методиці викладання навчального предмету (у нашому випадку це – вокальна підготовка), – до еутимного підходу. Саме еутимний (від грец. «eu», «euthenein» – добре, процвітати) підхід у теоретичному аспекті визначається нами як закономірність формування у людини позитивного ставлення до життя і розвиток у неї здатності отримувати задоволення від простих і різноманітних речей та явищ у процесі життєдіяльності.

Поняття еутимність, насамперед, можна пов'язати із концептом гедонізму, який є своєрідною культурною універсалією. Тому методологічною основою при роботі над даним матеріалом для нас становили праці, що тяжіють до феноменологічних та антропологічних підходів у дослідженні людської сутності: І. Бентам, Дж. Берклі, Г. Гадамер, Т. Гоббс, Е. Гуссерль, Р. Декарт, І. Кант, С. Кьєркегор, Дж. Локк, Р. Лутц, М. Мерло-Понті, Дж. Мілль, Ф. Ніцше, Ж.-П. Сартр, Б. Скіннер, Г. Спенсер, Б. Спіноза, А. Шопенгауер та ін., в роботах яких задоволення, як досвід інтенціонального освоєння і присвоєння людиною світу, характеризується такими параметрами: «простота» і «легкість» буття, гармонія взаємодії з навколишнім середовищем і з самим собою, позитивність ставлення до життя тощо.